

Uvodna beseda

Poučevanje tujih jezikov ima v Sloveniji dolgo tradicijo, in vsak jezik, ki je del te tradicije, pripoveduje svojo zgodbo. Monografija, ki jo imate v rokah, povezuje zgodbe posameznih jezikov v zgodbo z zgovornim naslovom *Poti in stranpoti poučevanja tujih jezikov v Sloveniji*, ki ga je navdihnil prispevek o nemščini. Ko govorimo o tujejezikovnem poučevanju, ne moremo prezreti pomembne vloge – čeprav to ni vedno najbolj očitno – Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, ki omogoča študij ali učenje več kot 30 različnih jezikov in hkrati izobražuje bodoče učitelje jezikov. Tu poteka tudi bogato znanstveno-raziskovalno delo na področju različnih filologij in visokošolske kot tudi osnovno- in srednješolske didaktike poučevanja tujih jezikov. Z vsemi temi dejavnostmi je Filozofska fakulteta danes v slovenskem prostoru na področju poučevanja jezikov edinstvena. Ob njeni ustanovitvi leta 1919 so bile med ustanovnimi študijskimi skupinami slavistika, romanistika, germanistika, klasična filologija in primerjalno jezikoslovje, pozneje pa so se jim pridružili še afriško-azijski jeziki, prevajalstvo in tolmačenje ter slovenistika kot samostojna študijska skupina. Danes, ob stoletnici Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, je izvrstna priložnost, da se študijske skupine med seboj povežemo, priložnost, da izmenjamo izkušnje ter strokovno in širšo javnost opozorimo na izzive, s katerimi se srečujemo pri svojem delu. Dejstvo je namreč, da globalne družbene spremembe in sodobni migracijski tokovi zahtevajo vse bolj premišljeno izobraževalno jezikovno načrtovanje, ki bo spodbujalo medkulturni dialog in omogočilo učenje čim bolj pestre palete jezikov, hkrati pa bo znalo na temelju analize stanja in potreb argumentirano odgovoriti, zakaj in na kateri ravni se določenega jezika učiti v slovenskem prostoru.

K pisanju smo povabile kolegice in kolege, predstavnice in predstavnike jezikov, ki se trenutno poučujejo na naši fakulteti, velik del pa tudi na osnovnošolski in srednješolski ravni, v želji, da skupaj predstavimo problematiko poučevanja tujih jezikov pri nas. Ob tej priložnosti se vsem avtoricam in avtorjem iskreno zahvaljujemo za sodelovanje, saj smo v monografiji zbrale kar 26 zgodb o jezikih. V duhu medoddelčnega povezovanja so jeziki v monografiji razvrščeni po abecedi in ne po študijskih skupinah, kot bi morda kdo pričakoval. Tako angleščini, ki ima kot globalni jezik tudi drugačen status od ostalih tujih jezikov, sledijo bolgarščina, češčina, francoščina, hetitsščina, hrvaščina, skupaj s srbščino, bosanščino

in črnogorščino, indoiranski jeziki, italijanščina, japonsščina, kitajščina, korejščina, latinščina in grščina na splošno in na maturi, madžarščina, makedonščina, nemščina, nizozemščina, poljščina, portugalsščina, romunščina, ruščina, slovaščina, slovenščina, stara cerkvena slovanščina, španščina in švedščina. S tem seznam zagotovo ni popoln, vendar pa dobro prikaže pestrost jezikovne ponudbe na fakulteti, ki zajema tako sodobne kot klasične in stare jezike. Namen monografije je prikazati razvoj poučevanja na visokošolski ravni in predstaviti aktualna vprašanja, s katerimi se posamezni jezik spopada predvsem v izobraževanju (tako na fakultetni kot na osnovno- in/ali srednješolski ravni) ter v družbi. Opozoriti skušamo predvsem na nove možnosti, ki bi lahko prispevale k boljšemu položaju posameznih jezikov v slovenski družbi. Seveda celotne problematike v eni monografiji ni moč zajeti, tako so na primer ostala odprta vprašanja poučevanja jezikov stroke, prevajanja in tolmačenja, jezikovnega testiranja, ne nazadnje tudi znakovnega jezika.

Glede na problematiko, s katero se posamezni jeziki srečujejo pri poučevanju, se v prispevkih izrisujeta dve temeljni skupini. V prvo lahko razvrstimo jezike, ki jih poučujemo samo na visokošolski ravni, v drugo skupino pa sodijo jeziki, ki jih poučujejo tudi na osnovno- in/ali srednješolski ravni. Pri jezikih prve skupine (češčina, hetitsščina, indoevropski jeziki, japonsščina, korejščina, poljščina, slovaščina, stara cerkvena slovanščina) se pri poučevanju pogosto soočamo s pomanjkanjem ustreznih jezikovnih priročnikov, vendar pa so najbolj pereča formalno-pravna vprašanja, npr. kadrovska podhranjenost ali finančna odvisnost od drugih institucij ali države študijskega jezika. Jeziki, kot je japonsščina, si poskušajo zagotoviti mesto v celotni izobraževalni vertikali, smiselno pa se zdi tudi interdisciplinarno povezovanje z drugimi strokami. Nekateri jeziki v tej skupini (bolgarščina, nizozemščina, portugalsščina, romunščina, švedščina) so organizirani samo kot lektorati in si prizadevajo predvsem za formalizacijo poučevanja v smislu ustanovitev katedre ali samostojnega študijskega programa, hkrati pa tudi za kontinuirano izvedbo lektorskih vaj, kar včasih, predvsem zaradi varčevalnih ukrepov, ni povsem samoumevno.

Avtorice in avtorji prispevkov o jezikih druge skupine (angleščina, francoščina, hrvaščina, italijanščina, kitajščina, latinščina, madžarščina, makedonščina, nemščina, ruščina, slovenščina, srbsščina, španščina) se bolj osredotočajo na izvajanje jezikovnega pouka na nižjih ravneh izobraževanja. Opozarjajo na nezadovoljstvo učiteljev s trenutno organiziranostjo neobveznih in obveznih jezikovnih izbirnih predmetov v osnovni šoli, ki učencem omogoča vstop v predmet (in izstop) v katerem koli razredu, zato je oblikovanje skupin po jezikovnem (pred)znanju

težavno. Zastavlja se tudi vprašanje kontinuiranega nadaljevanja učenja jezika na srednješolski ravni ter možnost izbire drugega tujega jezika na maturi. Druga težava, kot lahko beremo, je nespodbujanje poučevanja manjših jezikov ter ponudba izbirnih predmetov glede na kadrovsko zasedbo in ne glede na potrebe in zanimanje učencev. Kar nekaj avtoric in avtorjev meni, da bi se raznojezičnost precej bolj udejanjala ob bolj premišljenem tujejezikovnem načrtovanju, hkrati pa bi bili dobrodošli strokovnjaki na Zavodu RS šolstvo, ki bi skrbeli za vse jezike. Vprašanje je tudi, koliko so učni načrti, metode in ne nazadnje programi začetnega in stalnega izobraževanja prilagojeni potrebam današnjega učenca.

S pričujočo monografijo želimo opozoriti slovensko strokovno javnost in tudi načrtovalce jezikovne politike na vlogo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani pri razvoju izobraževalne jezikovne politike ter spodbuditi razpravo o mestu in vlogi jezikov v šolskem sistemu, politiki in gospodarstvu. Posebej pomemben se nam zdi premislek o jezikih, ki so v slovenskem izobraževanju manj uveljavljeni, vendar pa se v družbi kaže potreba po njih. Izjemen odziv kolegic in kolegov potrjuje, da v tej ideji nismo same.

Urednice

Ljubljana, oktober 2019